C/2026/3687

5.8.2026 г.

P10_TA(2026)0008

Искане на становище от Съда на ЕС относно съвместимостта с Договорите на предложението за сключване между ЕС и Меркосур на споразумение за партньорство (СПЕМ) и на временно споразумение за търговия (ВСТ)

Резолюция на Европейския парламент от 21 януари 2026 г. с искане за становище на Съда на Европейския съюз относно съвместимостта на подготвяното Споразумение за партньорство между Европейския съюз и неговите държави членки, от една страна, и Южноамериканския общ пазар, Република Аржентина, Федеративна република Бразилия, Република Парагвай и Източна република Уругвай, от друга страна, и на подготвяното Временно споразумение за търговия между Европейския съюз, от една страна, и Южноамериканския общ пазар, Република Аржентина, Федеративна република Бразилия, Република Парагвай и Източна република Уругвай, от друга страна, с Договорите (2026/2560(RSP))

(C/2026/3687)

Европейският парламент,

— като взе предвид подготвяното Споразумение за партньорство между Европейския съюз и неговите държави членки, от една страна, и Южноамериканския общ пазар, Република Аржентина, Федеративна Република Бразилия, Република Парагвай и Източна Република Уругвай, от друга страна (12450/2025),

— като взе предвид подготвяното Временно споразумение за търговия между Европейския съюз, от една страна, и Южноамериканския общ пазар, Република Аржентина, Федеративна република Бразилия, Република Парагвай и Източна република Уругвай, от друга страна (12419/2025),

— като взе предвид предложението за решение на Съвета за сключване от името на Европейския съюз на Споразумението за партньорство между Европейския съюз и неговите държави членки, от една страна, и Южноамериканския общ пазар, Република Аржентина, Федеративна република Бразилия, Република Парагвай и Източна република Уругвай, от друга страна (COM(2025)0357),

— като взе предвид предложението за решение на Съвета за сключване от името на Европейския съюз на Временното споразумение за търговия между Европейския съюз, от една страна, и Южноамериканския общ пазар, Република Аржентина, Федеративна република Бразилия, Република Парагвай и Източна република Уругвай, от друга страна (COM(2025)0339),

— като взе предвид проекта на решение на Съвета за сключване от името на Европейския съюз на Споразумението за партньорство между Европейския съюз и неговите държави членки, от една страна, и Южноамериканския общ пазар, Република Аржентина, Федеративна република Бразилия, Република Парагвай и Източна република Уругвай, от друга страна (12443/2025),

— като взе предвид решението на Съвета от 9 януари 2026 г. за подписване и временно прилагане на Временното споразумение за търговия между Европейския съюз, от една страна, и Южноамериканския общ пазар, Република Аржентина, Федеративна република Бразилия, Република Парагвай и Източна република Уругвай, от друга страна (12417/1/2025 REV 1),

— като взе предвид проекта на решение на Съвета за сключване от името на Европейския съюз на Временното споразумение за търговия между Европейския съюз, от една страна, и Южноамериканския общ пазар, Република Аржентина, Федеративна република Бразилия, Република Парагвай и Източна република Уругвай, от друга страна (12418/1/2025 REV 1),

— като взе предвид член 3, параграф 5, член 4, параграф 3, член 10, параграф 3, член 13, параграф 2 и член 21 от Договора за Европейския съюз (ДЕС),

— като взе предвид член 218 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), и по-специално параграфи 2, 4, 5, 6, 8, 10 и 11 от него,

— като взе предвид членове 11, 168, 169, 171 и 191 от ДФЕС,

— като взе предвид членове 35, 37 и 38 от Хартата на основните права на Европейския съюз („Хартата“),

— като взе предвид указанията на Съвета за водене на преговори от 1999 г. за споразумението между Европейския съюз и четирите държави — основателки на Меркосур — Аржентина, Бразилия, Парагвай и Уругвай (наричани по-долу „указанията за водене на преговори от 1999 г.“),

— като взе предвид принципното споразумение между Европейския съюз и четирите държави — основателки на Меркосур — Аржентина, Бразилия, Парагвай и Уругвай — договорено през 2019 г., и неговите нови и преразгледани глави и протоколите и приложенията към него,

— като взе предвид Становище 1/17 на Съда на Европейския съюз (Съда на ЕС) от 30 април 2019 г. относно Всеобхватното икономическо и търговско споразумение между Канада, от една страна, и Европейския съюз и неговите държави членки, от друга страна (ВИТС), и Становище 2/15 на Съда на ЕС от 16 май 2017 г. относно Споразумението за свободна търговия между Европейския съюз и Република Сингапур,

— като взе предвид Рамковото споразумение за отношенията между Европейския парламент и Европейската комисия ([1]), по-специално точки 23 – 29 от него относно международните споразумения,

— като взе предвид заключенията на Съвета от 22 май 2018 г. относно договарянето и сключването на търговски споразумения на ЕС (наричани по-долу „заключенията на Съвета от 2018 г.“), и по-специално точка 3 от тях,

— като взе предвид член 117, параграф 6 от своя Правилник за дейността,

А. като има предвид, че през 2019 г. Комисията публикува споразумението по принцип, като обобщи „резултатите от преговорите по търговската част от Споразумението за асоцииране между ЕС и Меркосур“; като има предвид, че през декември 2024 г. Комисията обяви, че е приключила преговорите по споразумението между ЕС и Меркосур; като има предвид, че на 3 септември 2025 г. Комисията представи споразумението между ЕС и Меркосур като два паралелни правни текста, а именно Споразумението за партньорство между ЕС и Меркосур (СПЕМ) и Временното споразумение за търговия (ВСТ), и представи своите предложения на Съвета за подписването и сключването на СПЕМ; като има предвид, че СПЕМ е смесено рамково споразумение, което изисква единодушно одобрение в Съвета, одобрение от Парламента и ратификация от всички 27 държави членки, преди да може да влезе изцяло в сила; като има предвид, че ВСТ обхваща само онези разпоредби, които попадат в изключителната компетентност на ЕС, и за влизането му в сила е необходимо само квалифицирано мнозинство в Съвета и одобрението на Парламента;

Б. като има предвид, че Междурегионалното рамково споразумение за сътрудничество от 1995 г., което е в основата на указанията за водене на преговори от 1999 г., беше представено в преамбюла му като „предшественик на преговорите за междурегионално споразумение за асоцииране“ и като насочено към „изготвяне на условията, позволяващи създаването на междурегионално асоцииране“;

В. като има предвид, че указанията за водене на преговори от 1999 г. разрешиха договарянето на споразумение за асоцииране с държавите от Меркосур, като по този начин се изискваха единодушие в Съвета и ратификация от националните парламенти; като има предвид, че нито обхватът на ВСТ, нито последиците от него за правото на вето

([1]) ОВ L 304, 20.11.2010 г., стр. 47, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/agree_interinstit/2010/1120/oj?eliuri=eli%3Aagree_interinstit%3A2010%3A1120%3Aoj&locale=bg.

на държавите членки можеха да бъдат предвидени към момента на издаване и договаряне на посочения мандат; като има предвид, че Съветът потвърди позицията си в заключенията си от 2018 г. и заяви, че „Съветът трябва да реши дали да започне преговори на тази основа. Също така Съветът е този, който решава за всеки отделен случай относно разделянето на споразуменията за търговия. В зависимост от тяхното съдържание споразуменията за асоцииране следва да бъдат смесени. Споразуменията, по които понастоящем се водят преговори, като тези с Мексико, Меркосур и Чили, ще останат смесени споразумения“; като има предвид, че Споразумението за търговия между ЕС и Меркосур, договорено по принцип през юли 2019 г., също се позовава на Споразумението за асоцииране между ЕС и Меркосур; като има предвид, че отклонение от указанията за водене на преговори от 1999 г. и от заключенията на Съвета от 2018 г. би могло да се счита за несъвместимо с правото на ЕС;

Г. като има предвид, че националните парламенти в различни държави членки вече сигнализираха, че се противопоставят на ратифицирането на споразумението между ЕС и Меркосур, като приеха резолюции в този смисъл; като има предвид, че разделянето на споразумението между ЕС и Меркосур в два отделни правни текста, а именно СПЕМ и ВСТ, заобикаля правото на националните парламенти да ратифицират ВСТ; като има предвид, че е важно да се гарантират ефективни консултации с гражданите, Европейския парламент, националните и регионалните парламенти, гражданското общество и други съответни заинтересовани страни на всеки етап от процеса, за да се осигури демократична отчетност;

Д. като има предвид, че с глава 21, член 21.4, буква б) и глава 1, член 1.3, буква к) от ВСТ се въвежда новоразработен „механизъм или клауза за възстановяване на баланса“, който позволява на дадена страна да търси компенсация, ако „мярка, прилагана от другата страна, обезсилва или значително накърнява ползите, произтичащи за нея от попадащите в обхвата разпоредби, по начин, който оказва неблагоприятно въздействие върху търговията между страните, независимо дали тази мярка противоречи на разпоредбите на настоящото споразумение или не, освен ако изрично е предвидено друго“; като има предвид, че този механизъм има за цел да компенсира икономическото въздействие на законодателството или практиката на търговските партньори, дори когато те не нарушават разпоредбите на Споразумението; като има предвид, че например в глава 21 от ВСТ член 21.20 и член 21.21 от него предвиждат, че действието на дадена ответна мярка ще бъде спряно едва след като въпросната мярка бъде „оттеглена или изменена, така че да се премахне това обезсилване или съществено увреждане“; като има предвид, че този механизъм би могъл да се използва от държавите от Меркосур, за да окажат натиск върху ЕС да се въздържа от приемане или прилагане на законодателство и други мерки, свързани с опазването на климата и околната среда, с безопасността на храните или със забраните на определени пестициди;

Е. като има предвид, че тълкуването от страна на бразилското правителство на времевия обхват на клаузата за възстановяване на баланса се различава от тълкуването от страна на Комисията, като Бразилия счита, че нейното действие обхваща и минал период, започнал още през 2019 г.;

Ж. като има предвид, че тази клауза е по-широкообхватна от съществуващите в предишни споразумения за свободна търговия, сключени от ЕС, и се различава по обхват и съдържание от клаузата, заложена в Общото споразумение за митата и търговията (ГАТТ) и в член 26, параграф 1 от Договореността на СТО за уреждане на спорове; като има предвид, че клаузата за възстановяване на баланса, съдържаща се в ГАТТ, никога не е била противопоставяна на законодателството в областта на устойчивото развитие, вероятно защото такова законодателство би било обхванато от клаузата за общи изключения по член XX от ГАТТ;

З. като има предвид, че възможността държавите от Меркосур да получат компенсация за последиците за търговията от мерките на ЕС за устойчивост може да подтикне съзаконодателите на ЕС да се въздържат от приемането на такива мерки и да окажат натиск върху Комисията да оттегли, измени или спре прилагането на действащото законодателство; като има предвид, че механизмът би могъл да окаже въздействие по-специално върху законодателството, което има за цел да запази правата, защитени от Хартата и принципите на Договора, на които се основава правният ред на ЕС;

И. като има предвид, че съществуват значителни регулаторни различия между ЕС и държавите от Меркосур по отношение на производството на храни и санитарните и ветеринарните стандарти; като има предвид, че споразумението между ЕС и Меркосур намалява мерките за одит и контрол на вноса на селскостопански продукти от Меркосур; като има предвид, че глава 6 от ВСТ относно санитарните и фитосанитарните мерки обхваща няколко мерки, които отслабват съществуващите механизми за контрол; като има предвид, че в съответствие с член 6.12, параграф 2 от него санитарните и фитосанитарните мерки са приемливи само ако са временни и се преразглеждат „в разумен срок“; като има предвид, че съгласно правото на ЕС прилагането на принципа на предпазните мерки не е обвързано с такова изискване;

Й. като има предвид, че глава 18 от ВСТ относно търговията и устойчивото развитие ограничава прилагането на принципа на предпазните мерки, по-специално до ситуации на „риск от сериозно влошаване на състоянието на околната среда или до здравословни и безопасни условия на труд“; като има предвид, че тези ограничения могат да доведат до намаляване на равнищата на защита на здравето, потребителите и околната среда в ЕС; като има предвид, че настоящите мерки на ЕС, разрешени съгласно принципа на предпазните мерки на ЕС, биха могли да бъдат оспорени пред арбитражен състав и биха могли да оправдаят компенсации;

1. изразява загриженост, че разделянето на споразумението между ЕС и Меркосур на СПЕМ и ВСТ може да бъде несъвместимо с член 218, параграфи 2 и 4 от ДФЕС, както и с принципа на предоставената компетентност, принципа на институционално равновесие и принципа на лоялно сътрудничество, залегнали в член 4, параграф 3 и член 13, параграф 2 от ДЕС; изразява загриженост, че насоките за водене на преговори, издадени от Съвета, може да не се спазват и че това може да засегне правилата за гласуване в Съвета и да попречи на националните парламенти да имат законно право на глас относно споразумението;

2. изразява загриженост, че механизмът за възстановяване на баланса, предвиден в споразумението между ЕС и Меркосур, може най-малкото да бъде несъвместим с членове 11, 168, 169 и 191 от ДФЕС и с членове 35, 37 и 38 от Хартата и може да застраши способността на ЕС да запази автономността на правния ред на ЕС;

3. изразява загриженост, че СПЕМ и ВСТ могат да компрометират прилагането на принципа на предпазните мерки, което би могло да доведе до несъвместимост най-малко с членове 168, 169 и 191 от ДФЕС, както и с членове 35, 37 и 38 от Хартата; изразява също така загриженост, че принципът на предпазните мерки може да бъде неблагоприятно засегнат от правомощието, предоставено на арбитражен състав за оценка на прилагането от страна на ЕС на принципа на предпазните мерки;

4. решава да се обърне към Съда на ЕС за становище, в съответствие с член 218, параграф 11 от ДФЕС, относно съвместимостта с Договорите на подготвяното споразумение и подготвяното сключване от ЕС на СПЕМ и ВСТ, както и на процедурата, следвана за постигане на това сключване;

5. възлага на своя председател да вземе бързо необходимите мерки за получаване на становище на Съда на ЕС и да предаде за сведение настоящата резолюция на Съвета и на Комисията.